

ועדת המעקב וועדי העם בפרעות מאי 2021

ערי ישראל

© ערי ישראל

אב תשפ"ב | אוגוסט 2022

מחקר וכתובה: עמותת 'ערי ישראל'

עריכה: משה הס

תוכן עניינים

1.....	ועדת המעקב וועדי העם בפרעות מאי 2021
4.....	תקציר מנהלים
5.....	ועדת המעקב - רקע
7.....	'ועדת הפעילות העממית'
8.....	חברי הכנסת הערבים
8.....	פעילות לאומנית וחתרנית של ועדת המעקב
10.....	דו"ח ועדת אור
12.....	פרעות מאי 2021 :
12.....	שלב א: הסתה והתססה שקדמו לפרעות
15.....	שלב ב: ארגון והובלת הפרעות
17.....	שלב ג: גיבוי ותמיכה לאחר הפרעות
21.....	לוד כמקרה בוחן
24.....	סיכום

תקציר מנהלים

התחקיר שלהלן מצביע על קשר ישיר בין 'ועדת המעקב העליונה של ערביי ישראל' (להלן: "ועדת המעקב"), לבין התפרצות הפרעות בערים המערבות בחודש מאי 2021, וכן על קשר ישיר בין ועדת המעקב לחברי הכנסת המכהנים מהמפלגות הערביות: חד"ש (איימן עודה ועאידה תומא סלימאן), רע"מ (מנסור עבאס, מאזן גנאים, ווליד טאהא ואימאן ח'טיב יאסין), בל"ד (סאמי אבו שחאדה) ותע"ל (אחמד טיבי ואוסאמה סעדי).

וועדת המעקב הינה ארגון גג המאגד את ערביי ישראל וכולל את נציגי הארגונים החברתיים המרכזיים, ראשי הרשויות הערביות וחברי הכנסת הערבים. כל חברי הכנסת המכהנים במפלגות הערביות חברים במועצה הכללית של ועדת המעקב. מתוך 19 מושבים במזכירות המצומצמת של הוועדה, כמחציתם משוריינים לנציגי המפלגות הערביות.

לפרעות שפרצו ביום 10 במאי 2021, יום ירושלים תשפ"א, קדמו התססה ומערך הפגנות ארצי מטעם ועדת המעקב בשיתוף 'ועדי העם' המקומיים (שעליהם יפורט להלן). בשבועות שטרם הפרעות הגיעה משלחת של ועדת המעקב להר הבית, שם הביעה את הערכה ל"עמידה ההרואית של הנוער" בהר, בהתייחס למהומות האלימות במהלך תפילות חודש הרמדאן בהר. משלחת נוספת הגיעה לשכונת שייח' ג'ארח, שם קרא יו"ר ועדת המעקב לערבים להגיע "להגן על שכונת שייח' ג'ארח". שעות ספורות לאחר ביקור המשלחת פרצו מהומות בשכונה, ורכבים של תושבים יהודים נשרפו. במשלחת להר הבית נכח חבר הכנסת **אוסאמה סעדי**, ובמשלחת לשייח' ג'ארח נכחו חברי הכנסת **אחמד טיבי ואוסאמה סעדי**.

לקראת יום 10 במאי 2021 פרסמה 'ועדת המעקב' מודעה הקוראת להפגנות בריכוזים ערביים ברחבי הארץ. כמו כן קראה הוועדה ל'ועדי העם' לנקוט יוזמה ולארגן הפגנות בעירות שונות, והצדיעה לבני הנוער בירושלים "במאבקם בפשעי הכיבוש". בעקבות הודעת הוועדה התקיימו הפגנות בעשרות מקומות. במקרים רבים בהם לוד, עכו, יפו, אום אל פחם ועוד – הפכו ההפגנות להפרות סדר המוניות, והיוו את הניצוץ שהדליק את אש הפרעות שהשתוללה עוד ימים ארוכים לאחר מכן.

לאחר פרוץ הפרעות, המשיכה ועדת המעקב לעודד את הצעירים הערביים "להגן" על שייח' ג'ארח, על הר הבית ועל המסגד בלוד מ"התקפות המתנחלים". בהמשך, תמכה הוועדה במתפרעים במגוון דרכים. ועדת המעקב קראה לשחרור המתפרעים שנעצרו על ידי המשטרה וקראה ל'ועדי העם' לערוך מגבית חירום לשחרור העצורים.

שלושת השלבים שתוארו לעיל – (1) קריאות הסתה והתססה, (2) ארגון הפגנות, (3) תמיכה במתפרעים, הינם שחזור מדויק של שיטת הפעולה של ועדת המעקב באירועי 'אוקטובר 2000'. 'ועדת אור' שחקרה את האירועים קבעה כי "לשלבי התפתחות של ההתנגשויות האלימות הייתה מתכונת קבועה – בשלב ראשון, מכריזים ארגונים מייצגים של המגזר הערבי על עריכת שביתות והפגנות, **לרוב יוצאת ההכרזה מטעם ועדת המעקב העליונה ומצטרפים אליה ארגונים אחרים** [...]". פירוט דו"ח ועדת אור יוצג להלן.

כשם שהנהיגה ועדת המעקב את מהומות אוקטובר 2000, כך היא הובילה את הפרעות במאי 2021.

מהחומרים המוצגים בתחקיר שלהלן עולה כי לא זו בלבד שוועדת המעקב לא פעלה כדי להרגיע את הרוחות, אלא היא זו שפעלה להתסיס ולהבעיר את השטח. כמו כן עולה כי חברי הכנסת מהמפלגות הערביות חתומים על קריאות הוועדה בטרם ובזמן הפרעות. רבים מהם אף היו שותפים באופן פעיל בהפגנות ובאירועים שיזמה ועדת המעקב בחודש מאי 2021.

ועדת המעקב - רקע

'ועדת המעקב העליונה לערביי ישראל' הוקמה בשנת 1982, והיא משמשת כארגון - גג של הגופים השונים שפועלים לחיזוק ולתמיכה של הנרטיב הערבי - ישראלי. הוועדה מאחדת בתוכה ראשי רשויות ערביות, חברי כנסת ערביים, וכן ארגונים פוליטיים שאינם מתמודדים בבחירות כמו הפלג הצפוני של התנועה האיסלמית – ארגון שהוצא מחוץ לחוק בשנת 2015.

הוועדה עוסקת בקידום מאבקים לאומיים של ערביי ישראל, כלשונם – "הערבים אזרחי מדינת ישראל". הוועדה אינה מוכרת כגוף רשמי מבחינה חוקית, ועם זאת היא זוכה למעמד חברתי ופוליטי משמעותי, הן בעיני החברה הערבית והן בקרב חברי הכנסת הערביים החברים בה.

ועדת המעקב העליונה למען העמים הערבים בישראל היא ישות מדינית לא מפלגתית שהוקמה בשנת 1982 במטרה לשלב ולמקד את העבודה הפוליטית של הערבים הפלסטינים בישראל ולתאם בין מוסדותיה. בוועדת המעקב ישתתפו ראשי הרשויות הערביות, **חברי הכנסת הערבים מהמפלגות המייצגות נושאים ערביים** ונציגי מפלגות ערביות וארגונים חוץ-פרלמנטריים.

ועדת המעקב אמורה לפתח ולהרחיב את המסגרת הייצוגית של הערבים בישראל. לאחר הקמת ועדת ראשי הרשויות הערביות ב-1974, החלו דיונים והסכים על גוף מדיני שיכלול את נציגי המיעוט הפלסטיני בישראל.

ועדת המעקב לא זכתה להכרה רשמית ממדינת ישראל, למרות שהתייחסה אליה באופן לא רשמי כגוף חשוב. למרות זאת, התקיימו פגישות בין ראש ממשלה ישראלי לוועדת המעקב, אחת מהן הייתה לאחר הטבח במסגד איברהימי בחברון והשנייה במהלך האינתיפאדה באוקטובר 2000.

הגדרת ועדת המעקב:

ועדת המעקב העליונה לענייני ציבור ערבים בישראל היא הנציגות העליונה - התנהגה - הגוף המאוחד להמונים הערבים הפלסטינים, אזרחי מדינת ישראל, שנשארו והחזיקו מעמד במולדתם לאחר הנכבה הפלסטינית והקמת המדינה. מדינת ישראל בשנת 1948. מבחינת טקיפת המבנה והארגון שלה, היא מייצגת עמדות, מטרות ואינטרסים האחדות הקולקטיבית של המונים אלו בהיבטי החיים השונים ובכל הרמות, שכן היא נחשבת לגוף המוביל המארגן, פועל, מאחד ומוביל את המאבק הקולקטיבי האחד של המיעוט הלאומי הפלסטיני לקיום ופיתוח במולדתו, ולמען זכויותיו הלאומיות והאזרחיות במדינה, ולהשגת שוויון, צדק חברתי ושלוש צדק ומקור דו-קיום שליו המבוסס על הדדי. הערכה. **ועדת המעקב העליונה שואבת את הלגיטימציה לקיומה ויצוג העשמי מהעובדה שהיא כוללת את כל מנהיגי התנועות הפוליטיות והעממיות הפוליטיות והעממיות בארץ, המייצגות את נושאי ההמונים הערבים בישראל, לרבות נציגים, חברים, של הכנסת הערבית, בנוסף לראשי הרשויות המקומיות הערביות והגופים הנציגים הלאומיים הנבחרים...**"

מתוך אתר האינטרנט של 'ועדת המעקב' (תרגום google)

וועדת המעקב הוקמה בהמשך לתהליך ההתאגדות הפוליטית של הערבים אזרחי ישראל. תהליך זה החל בהקמת 'ועד ראשי הרשויות הערביות' בשנת 1974 ו'הועד הארצי להגנה על האדמות' בשנת 1975. בעל היוזמה להקמת וועדת המעקב היה אברהים נימר חוסיין – ראש עיירת שפרעם ויושב ראש 'ועד ראשי הרשויות הערביות'.

בתחילת דרכה, מנה הרכב וועדת המעקב את ראשי המועצות המקומיות הערביות וכל חברי הכנסת מטעם המפלגות הערביות. בהמשך הצטרפו לוועדה גם נציגי המפלגות שאינן מתמודדות לכנסת (מהתנועה האסלאמית), ונציגים מארגונים אזרחיים. בשנת 2018 פורסמה חוקת וועדת המעקב, המפרטת את הרכב הוועידה הכללית, המועצה המרכזית והמוזכירות המצומצמת¹.

המועצה המרכזית מונה 54 חברים, והמוזכירות המצומצמת מונה 19 חברים לפי החלוקה כדלהלן:

- 3 נציגים ממפלגות **חז"ש** (חזית דמוקרטית לשלום ושוויון, אחת ממפלגות הרשימה המשותפת) ו**מק"י** (המפלגה הקומוניסטית הישראלית).
- 2 נציגים מהפלג הצפוני של התנועה האסלאמית.
- 2 נציגים מהפלג הדרומי של התנועה האסלאמית ומפלגת **רע"מ** (הרשימה הערבית המאוחדת).
- 2 נציגים ממפלגת **בל"ד** (ברית לאומית דמוקרטית).
- נציג ממפלגת **תע"ל** (תנועה ערבית לשינוי, בראשות אחמד טיבי).
- נציג המפלגה הלאומית הדמוקרטית.

¹ אתר האינטרנט של וועדת המעקב ממנו נלקחו התמונות הורד לאחרונה מרשת האינטרנט.

- נציג ממפלגת מד"ע (המפלגה הדמוקרטית הערבית).
- 2 נציגים מתנועת "בני הכפר" (נציג לכל אחד מהפלגים בתנועה).
- 4 נציגים של "ועד ראשי הרשויות הערביות".
- יושב ראש ועדת המעקב.

בשנת 2015 נבחר חבר הכנסת לשעבר מוחמד בארכה (להלן: "בארכה") ליושב ראש ועדת המעקב. בדצמבר 2020 נבחר בארכה שנית לתפקיד יושב ראש הוועדה, ללא מתחרים.

הפרק השלישי

מרכיבי מזכירות ועדת המעקב העליונה:

מספר שהקנים	תנועה מפלגתית/פוליטית
3	פרונט והמפלגה הקומוניסטית
2	תנועה אסלאמית
2	תנועה אסלאמית
2	ההתכנסות
1	התנועה הערבית לשינוי
1	המפלגה הדמוקרטית הערבית
1	המפלגה הלאומית הערבית
1	בני הארץ
1	בני הארץ
4	נציגי מזכירות הוועד הארצי של ראשי הרשויות הערביות
19=18+1	סך הכל

תאריכים ייחודיים:

מתוך אתר האינטרנט של 'ועדת המעקב' (תרגום google)

'ועדת הפעילות העממית'

בשנת 2012 נערך רה - ארגון בוועדת המעקב, והיא חולקה לשמונה ועדות משנה. אחת מוועדות המשנה נקראת 'ועדת הפעילות העממית' שהופקדה בידי תנועת רע"מ. בראש וועדת הפעילות עמד (נכון לשנת 2019) איברהים חיג'אזי, מנכ"ל מפלגת רע"מ וראש הלשכה המדינית של התנועה האסלאמית².

'ועדת הפעילות העממית' אחראית על תיאום בין 'ועדת המעקב' לבין 'ועדי העם', וכן על ארגון הפגנות מקומיות. כמעט בכל עיר ערבית או עיר מעורבת, קיים 'ועד העם', שתפקידו לקדם ולהיאבק על זכויות התושבים הערבים בעיר. בפרעות מאי 2021 נטלו וועדת המעקב וועדי העם המקומיים חלק מרכזי בפרסומי הסתה ובארגון ההפגנות, כפי שיורחב בהמשך התחקיר.

// ועדת מעקב לפעולה עצמית, הכוונה והפרמה הברורות

חשיבותה של ועדה זו נובעת מכך שהמאבק העממי בכלל הוא אמצעי המאבק החשוב ביותר במאבק באפליה ובדיכוי ועל מנת להגן על הקיום והזכויות, ולכן יש צורך בתכנון ופיתוח דרכים לגייס ולדחוף אנשים להשתתף באופן נרחב במאבקים נגד כל צורות הדיכוי והאפליה, כגון הריסת בתים והחרמת אדמות התפשטות גזענית ואחרות. ועדה זו שוקדת על פיתוח תכניות וחזונות קונקרטיים הקשורים באסטרטגיה ברורה המאפשרת צבירת מאבקים עממיים ופירותיהם כגון הפגנות, ישיבה, על מנת לגייס ולארגן את הרחוב ולשמור על קביעות. הקמת ופיתוח הוועדות העממיות הקיימות. הוועדה תורמת לפתרון בעיות המאיימות ומחלישות את המרקם החברתי של החברה הערבית והפלסטינית בבית, כמו אלימות עדתית, משפחתית ופרטנית ואלימות כלפי נשים. הוועדה מתאמת עם ועדות השלום הקיימות ואינה מחליפה אותן, על מנת לשרת את המטרה החברתית הכללית.

מתוך אתר האינטרנט של 'ועדת המעקב' (תרגום google)

על פי האתר של 'ועדת המעקב', חשיבותה של 'ועדת הפעילות העממית' נובעת מכך ש"המאבק העממי בכלל הוא אמצעי המאבק החשוב ביותר במאבק באפליה ובדיכוי". לכן יש צורך "לגייס ולדחוף אנשים להשתתף באופן נרחב במאבקים נגד כל צורות הדיכוי והאפליה".

'ועדות העם' משמשות כזרוע המבצעת, המוציאה לפועל הפגנות ומאבקים לאומניים שמקדמת וועדת המעקב. כך פעלה ועדת המעקב, בין השאר, בהפגנות האלימות סביב הנטיעות של קק"ל בנגב (דצמבר - ינואר 2021-2022), בקבלת הפנים לראאד סאלח (דצמבר 2021), במפגני תמיכה בשביתת הרעב של המחבלים בבתי הכלא (ספטמבר 2021), ובהפגנות נגד האלימות בחברה הערבית (אוקטובר 2019).

² מתוך כתבה באתר "arab48" מיום 09.03.12.

חברי הכנסת הערבים

כפי שראינו לעיל, הרכב ועדת המעקב מתבסס בין היתר על נציגי המפלגות הערביות. חברי הכנסת המכהנים משמשים כרכיב משמעותי בפעילות ועדת המעקב, ומשתתפים בשיבות הוועדה. דו"ח ועדת אור תיאר כי ועדת המעקב מקבלת את כוחה מחברי הכנסת הערביים: "החברות של נציגי המפלגות וראשי הרשויות המקומיות המובילות בוועדה מספקת בעקיפין, כלים ארגוניים למימוש החלטותיה"³.

להלן פירוט חלקי של ההשתתפות חברי הכנסת הערביים בפעילות ועדת המעקב בפרעות מאי 2021:

- ביום 06.05.21 הגיעה משלחת של ועדת המעקב לשייח' ג'ארח. במשלחת נכחו חברי הכנסת אחמד טיבי ואוסמה סעדי ממפלגת **תע"ל**. באותו ערב פרצו מהומות נגד התושבים היהודים בשכונת 'שמעון הצדיק'.
- ביום 16.05.21 התקיימה ישיבה של ועדת המעקב ביפו. בישיבה נכחו חברי הכנסת סמי אבו שחאדה ממפלגת **בל"ד**, ועאידה תומא ממפלגת **חד"ש**. בישיבה זו החליטה הוועדה על קיום שביתה כללית במגזר הערבי, ופרסמה קריאה המטילה את האחריות בפרעות על המשטרה. כן דרשה לשחרר את כל העצורים עד כה.
- ביום 22.10.22 ארגנה ועדת המעקב הפגנת הזדהות עם עצורי הפרעות מול כלא מגידו. בהפגנה נכחו חברי הכנסת איימן עודה ועאידה תומא סולימאן ממפלגת **חד"ש**.

חברי הכנסת מהמפלגות הערביות הינם חלק מרכזי ובלתי נפרד מוועדת המעקב. הם עומדים מאחורי הודעות והחלטות הוועדה, ונטלו חלק בעידוד ובליבוי הפרעות בחודש מאי 2021 כפי שפורט לעיל. וועדת המעקב משמשת למעשה כעין זרוע מעשית של חברי הכנסת הערביים בארגון מאבקים לאומניים, בעידוד הפגנות אלימות ובמתן גיבוי מלא לפורעים.

פעילות לאומנית וחתרנית של ועדת המעקב

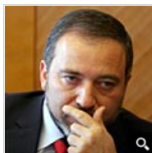
לוועדת המעקב היסטוריה ארוכת שנים של פעילות לאומנית וחתרנית נגד מדינת ישראל ותושביה היהודים. מאז היווסדה, וועדת המעקב היא המארגנת אירועים שנתיים לציון 'יום האדמה', 'יום הנכבה', ומאורעות אוקטובר 2000. וועדת המעקב מארגנת אירועי הזדהות ותמיכה בעזה בזמן סבבי הלחימה השונים במהלך השנים, וכן הובילה את העימותים הגדולים ביותר של ערביי ישראל בזמן אמת: אירועי אוקטובר 2000, מהומות מתווה פראוור ופרעות מאי 2021 שבמוקד תחקיר זה.

³דו"ח "ועדת אור - ועדת חקירה ממלכתית לבירור התנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים בחודש אוקטובר 2000" **שער רביעי** סעיף 138.

מטרות שמן הראוי שיהיו במרכז תביעותיה של החברה הערבית פלסטינית בשני העשורים הבאים:

1. הכרת המדינה באחריותה לנכבה הפלסטינית בשנת 1948 ונוצאותיה הוועתיות לרוב הפלסטינים בכלל, ולאחריו ישראל נמצא בפער; תחילת פעולה לתיקון המצב, לגבי פיצוי אזרחיה הפלסטינים, קבוצה נרחבת, כוויחיים, על שפירע עלם כתוצאה מהנכבה והמומדיניות שגורו מראייתם כ"חלק מהאויב" ולא כאזרחים שים להם הזכות להחגג לרוב ולאתגרו;
2. הכרת המדינה בערבים הפלסטינים בישראל קבוצה לאומית ילידה (וכמישור לפי ההגדרות הלכנסיות באמנות הבינלאומיות) שיש לה הזכות, במסגרת המדינה האזרחית, לבחור שירות או נציגיה ולעכל את נציגיה היחידים (ותבותיים),

ועדת המעקב הערבית שוללת לאומי - והשר לענייני אסטרטגים זועם.
במכתב לשר הביטחון הוא מבקש ממנו להפעיל את תקנות ההגנה לשעת
חרום, ולהוציא את הוועדה הערבית ש"ממחזה איום ממשיל לקיפוח של ישראל
כדי להימנע מהידית וצינור" אל מחוץ לחוק. תגובת הוועדה: אם לברמן אינו יכול
לחיות עמם בכיפה אחת - שילחו יעוצבו

מכתב חריף. ליברמן
צילום: גיל יוחנן

רוני סופר ושרון רופא-אופיר פורסם: 07.11.07, 16:30

9

דו"ח ועדת אור

ועדת אור, שהוקמה לאחר אירועי אוקטובר 2000, כתבה במסקנותיה כי למרות מעמדה הבלתי פורמלי של ועדת המעקב, היא נחשבת לסמכות המשמעותית ביותר במאבקים הלאומניים של ערביי ישראל, בין היתר עקב חברותם של חברי הכנסת הערביים בוועדה:

"אף כי לוועדה [=המעקב] עצמה אין כלים ארגוניים ממשיים משל עצמה, החברות של נציגי המפלגות וראשי הרשויות המקומיות המובילות בוועדה מספקת, בעקיפין, כלים ארגוניים למימוש החלטותיה. ההרכב של ועדת המעקב והעובדה שהחלטותיה מתקבלות בדרך של קונצנזוס, מעניקים משקל יתר להצהרותיה ומעמידים אותן כבעלות תוקף. ואמנם, לכל אורכם של אירועי אוקטובר התברר, כי יש להחלטות ועדת המעקב משקל רב, והן בוצעו בפועל על ידי הציבור הערבי ומנהיגיו"⁷.

ועדת אור ציינה כי החלטות של ועדת המעקב מבוצעות בפועל על ידי הרשויות המקומיות (שנציגיהם חברים בוועדה) וגופים אחרים: "מדובר בגוף בעל משקל ניכר. גילויי הדעת וההחלטות של ועדת המעקב זוכים לפרסום בכל כלי התקשורת [...] כך, החלטת הוועדה [...] תורגמה להחלטות של רשויות מקומיות ושל גופים מפלגתיים ואחרים, אשר הוציאו את ההחלטה מן הכוח אל הפועל"⁸.

דו"ח ועדת אור מתאר דפוס אירועים קבוע במהלך אירועי אוקטובר 2000:

"לשלב התפתחותן של ההתנגשויות האלימות הייתה מתכונת קבועה:

בשלב ראשון, מכריזים ארגונים מייצגים של המגזר הערבי על שביתות והפגנות; **לרוב יוצאת ההכרזה מטעם ועדת המעקב העליונה ומצטרפים אליה ארגונים אחרים**. יצוין, כי האמצעי של הכרזת שביתה כללית, שהשימוש בו היה בעבר נדיר, הלך ורווח בתקופה הנסקרת.

בשלב שני מתקיימות ביישובים שנקבעו לכך, עצרות ולעתים תהלוכות, או נערכות שביתות שבת ופעולות התנגדות פסיביות. אלה מנוהלות על ידי המנהיגים ועוברות בדרך כלל בשקט.

בשלב השלישי, נחלצים צעירים מתוך קהל המפגינים ומתחילים לרגום כלי רכב בכבישים, לשרוף צמיגים ולפגוע במתקנים המסמלים לדידם את השלטון".

ועדת אור תיארה גם את המשחק הכפול של נציגי הציבור הערבי, בדגש על וועדת המעקב. מחד הם יצרו את ההסתה והמסרים המסלימים, ארגנו את ההפגנות, ואף העבירו מסרים שעודדו לאחר מעשה את המתפרעים. מאידך הם חמקו מאחריות על האירועים בשעת מעשה:

"מצד אחד, חשים חברי כנסת ומנהיגים ערבים אחרים לזירת ההתרחשויות ומשלהבים בנאומיהם את המפגינים. מצד שני, כאשר גואה האלימות לרמה מסוכנת, הם מנסים לעמוד בפרץ ולתווך בינם לבין המשטרה, לרוב ללא הצלחה או בהצלחה מועטת [...] למעשה, הרחיקו הדברים לכת יותר. בימים שלאחר כל אירוע נהגו אנשי ציבור, במאמריהם ובנאומיהם, להרעיק שבחים על פעולות המחאה בלי להפריד בין סוגיהן. **כך נהגה גם ועדת המעקב של ערביי ישראל**. למעלה מזאת, כאשר נדרשו ספציפית לתופעות יידיי האבנים וחסימות הכבישים, הם טענו שבנסיבות הקיימות אלה מעשים טבעיים ולגיטימיים. **דבריהם אפפו**

⁷ לעיל הערה 3.

⁸ לעיל הערה 3.

את ההתפרעויות בהילת גבורה והקרינו גאווה בנחישותם של מבצעייהן. מטבע הדברים, צעירים הנוחים להתרשם, שאבו השראה משבחים אלה, וראו עצמם יותר ויותר כלוחמים בשירות חברתם".⁹

דו"ח ועדת אור מציג כיצד ועדת המעקב הטילה את האחריות לאירועים על המשטרה, תיאור שלדברי הדו"ח "לא שיקף את המציאות". תיאור זה חשוב כיוון שהוא זהה באופן מלא לצורת הפעילות של ועדת המעקב בפרעות מאי 2021.

ועדת המעקב: לציין בבתי הספר הערביים את אוקטובר 2000

פורסם: 28.09.05, 16:11

ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי קראה לראשי הרשויות המקומיות הערביות, מנהלי מחלקות החינוך ברשויות אלו ולמנהלי בתי הספר ומוסדות החינוך הערביים לציין את יום השנה החמישי לאירועי אוקטובר 2000. באירועים נהרגו 13 מפגינים.

יו"ר ועדת המעקב, שווקי ח'טיב, ויו"ר ועדת המעקב לענייני החינוך הערבי, נביה אבו סאלח, קראו למנהלים: "לבצע את חלקכם החינוכי ולדון עם התלמידים על הנושא".

(רועי נחמיאס)

יש לציין כי למרות התיאור המדויק על חלקה של ועדת המעקב בארגון ההפגנות ועידוד ההסלמה במאורעות אוקטובר 2000, בחרה 'ועדת אור' בסופו של דבר לנקות את ועדת המעקב מאחריות לפרעות. זאת על בסיס הערכה בלתי מנומקת של שירות הביטחון הכללי כי "האירועים יצאו משליטת מארגניהם".

דפוס הפעולה של ועדת המעקב באירועי אוקטובר 2000, חזר על עצמו בפרעות מאי 2021. ועדת המעקב פעלה ללבות את השטח כאשר הפיצה תעמולה שקרית, ארגנה הפגנות, נמנעה מקריאות לשמירה על הסדר, ולאחר ההתפרעויות היא שיבחה את המתפרעים והאשימה את המשטרה כגורם אחראי למהומות.

⁹ לעיל הערה 3, שער ראשון, סעיפים 135-136.

שלב א: הסתה והתססה שקדמו לפרעות

[illegible]

פרעות מאי 2021 פרצו בימים האחרונים של חודש הרמדאן. במהלך כל חודש הרמדאן התרחשו אירועים אלימים בירושלים, בעיקר בהר הבית, שער שכם ושכונת שייח ג'ראח – שם היה אמור להתבצע פינוי משפחות ערביות שפלשו לנכסי יהודים.

29 באפריל: משלחת של 'ועדת המעקב' הגיעה להר הבית ונפגשת עם נציגי הוואקף. בין חברי המשלחת נכחו חבר הכנסת אוסאמה סעדי ממפלגת תע"ל, ספווט פריג' נציג הפלג הדרומי (רע"מ), סאמר מחאמיד ראש עיריית אום אל פאחס, ואללטיף ג'ית.

ג'ית הוא פעיל 'החזית העממית לשחרור פלסטין' ויושב ראש קרן 'אדאמיר' – אגודה לתמיכה באסירים מטעם החזית העממית. בשנת 2019 חתם שר הפנים (דאז) אריה דרעי על צו מיוחד האוסר את יציאתו של ג'ית מהארץ, ובשנת 2021 הכריז שר הביטחון (דאז) בני גנץ על קרן 'אדאמיר' שבראשותו כארגון טרור. בפגישה דיבר ג'ית עם חברי המשלחת על הצורך "להתעמת" עם הכיבוש בירושלים¹⁰.

ועדת המעקב פרסמה בעמוד הפייסבוק

הרשמי שלה, פוסט סיכום לביקור המשלחת (ראה מסגרת). בפוסט שיבחה הועדה את ה"גבורה של צעירי ירושלים", והצדיעה ל"עמידה ההרואית של הנוער המבטאת את התקווה ואת השייכות".

6 במאי (יום חמישי): משלחת של ועדת המעקב הגיעה לשייח ג'ראח¹¹. במשלחת השתתפו בין היתר יושב ראש הוועדה מוחמד ברכה, מוחמד סאעד אבו כנענא (שהואשם בהמשך בנאומי הסתה שנשא בשייח ג'ראח), חבר הכנסת אחמד טיבי וחבר הכנסת אוסאמה סעדי, שניהם ממפלגת תע"ל. באותו יום התקיים דיון בבית המשפט העליון בעניין פינוי המשפחות הערביות הפולשות בשייח' ג'ארח, פינוי שהיה אמור להתבצע באותו חודש. סמוך לביקור המשלחת פרצו עימותים אלימים בשכונה, ערבים יידו אבנים וחפצים ורכב השייך לתושב יהודי הוצת¹².

¹⁰ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של וועדת המעקב מיום 29.04.21.

¹¹ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של מוחמד בארכה מיום 06.05.21.

¹² "תיעוד משייח ג'ראח: רכב הוצת - יהודים מחפים אחד על השני עם אקדחים שלופים" (ynet, 07.05.21).

המחלקה לענייני פליטים -9/5/2021- מאות בני אדם הפגינו, במוצאי שבת, במספר כפרים וערים ערביות בתוך אדמות 1948, במחאה על הסלמה של הכיבוש בירושלים ובאל-אקצא, וכדי לתמוך שכונת שיח' ג'ראח שמאוימת בהחלפה לטובת המתנחלים.

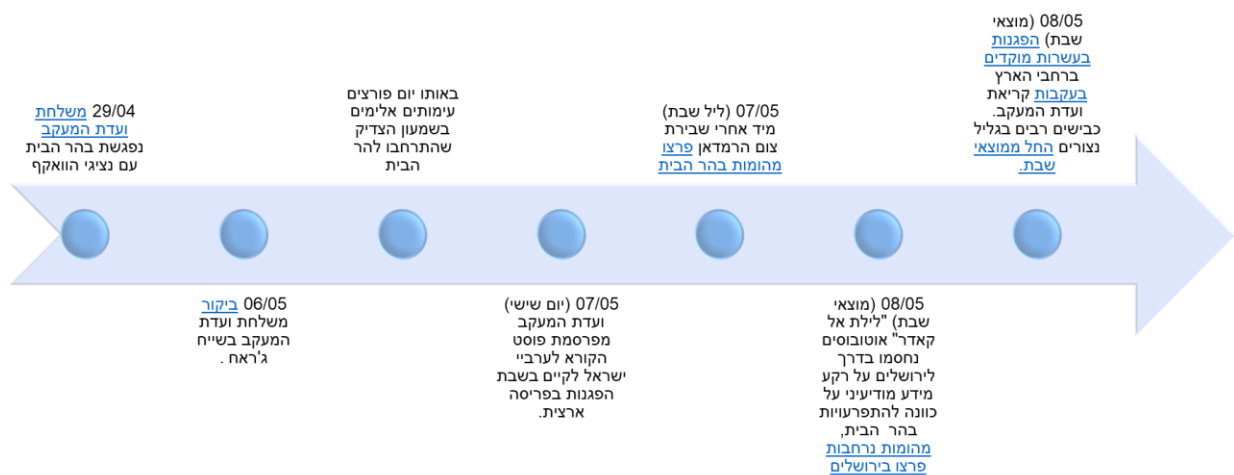
המפגינים סגרו את רחוב מס' 70 בצומת טמרה, ורחוב 85 בצומת העיירה מג'ד אל-כרום, לפי מה שדווח באתר "ערב 48".

מאות מפגינים הפגינו בכפר כנא, קאבול, טמרה, נצרת, מג'ד אל-כרום, יפו, אום אל-פחם, נחף, שפע אמר, איבילין, רהט, כפר קאסם, טייבה, לידיה, ג'דידת אל-מכר, כפר יאסיף, נחף, באקה אל-גרבייה ובאינה ג'דידת. בהמנת הוועדות העממיות וכמה מועצות מקומיות, על מנת להקצות את ירושלים לאור כוחות הכיבוש המכוונים לעיר הכבושה.

ומוקדם יותר בשבת ואחר הצהריים הפגינו עשרות מתושבי העיר נצרת והאזור בגינו את התוקפנות נגד מסגד אל-אקצא ושכונת שיח' ג'ראח ונשאו כרזות תמיכה בירושלים ובאנשיה.

סדרת המשמרות חזו באה לאחר שועדת המעקב העליונה לערבים קראה, בהודעה שפורסמה קצת לפני חצות ביום שישי, ל"הפגנות רחבות ביותר" בשבת; "בתמיכה באל-קודס ובאנשיה", הדגיש כי "תוקפנות הטרור העקובה מדם נגד מסגד אל-אקצא מעידה על המסוכן ביותר בימים הקרובים".

המעקב נסוג בצהריים. התוקפנות של צבא כיבוש הטרור הערב נגד אלפי מתפללים במסגד אל-אקצא המבורך, ופציעתם של עשרות, מהווה אינדיקציה מסוכנת למה שהכיבוש מתכנן בימים הקרובים. עבור העיר ומסגד אל-אקצא.

שלב ב: ארגון והובלת הפרעות

10 במאי (שני בערב, יום ירושלים):

אלפי ערבים הגיעו להר הבית כדי למנוע עליית יהודים להר לרגל יום ירושלים. הערבים יידו אבנים וירו זיקוקים לעבר השוטרים שניסו להיכנס להר. יושב ראש ועדת המעקב מוחמד בארכה הגיע להר הבית עם חבר הכנסת אחמד טיבי, ופרסם פוסט המשבח את המתפרעים שהצליחו לפגוע בעליית היהודים להר – "הכיבוש מובס והעם שלנו מנצח".

באותו יום פרסמה ועדת המעקב קריאה להפגנות ברחבי הארץ. ההפגנות, שאורגנו על ידי ועדי העם המקומיים, הפכו לפרעות של ממש: מעשי לינץ' בכבישי הצפון ליד שייח דנון, כפר כנא ועוד; הצתות ביפו, בחיפה וברמלה.

באותו ערב ארגן ועד העם בלוד הפגנה

בחצר מסגד אל - עומרי. חברי ועדת העם פרסמו בדפי הפייסבוק שלהם את ההודעה לבוא להפגנה כדי "לתמוך בעמנו בשייח ג'ראח ובעזה". במהלך ההפגנה תלו צעירים ערביים דגלי אש"ף על עמודי חשמל מרכזיים, ובסיומה פרצו פרעות ברחבי העיר שכללו הצתות רכבים, יידוי אבנים ובקבוקי תבערה לעבר רכוש של יהודים. בהמשך הלילה תקפה קבוצת ערבים באבנים ובבקבוקי תבערה את בתי היהודים ברחוב הפרחים, ויהודי שחש בסכנה לחייו ביצע ירי ממנו נהרג מוסא חסונה. באותו לילה הוצתו מבני המכינה הקדם צבאית ותלמוד התורה בשכונת רמת אשכול בעיר.

11 במאי (שלישי): ועדת המעקב התכנסה

בנצרת וקראה להמשיך בהפגנות(ראה מסגרת)¹⁴. כמו כן הדגישה את תמיכתה בעצורים וקראה לציבור להשתתף בהלוויית מוסא חסונה, שנערכה אחרי הצהריים בלוד.

עם תחילת מסע ההלוויה יידו המשתתפים אבנים לעבר שוטרים שחסמו את דרכם, הבעירו מדורות ושרפו ניידת וקטנוע משטרהיים. המתפרעים הציתו אוטובוס בתחנה המרכזית, הציתו עשרות רכבים וחפצים באזור השוק, ופירקו אבני מדרכה. המתפרעים שרפו ותלשו מצלמות אבטחה של העירייה. במהלך הלילה הוצתו לפחות חמישה בתי כנסת בלוד. באותו ערב ארגן גם 'ועד העם' בעכו הפגנה מקומית שהפכה להתפרעות. המתפרעים חסמו כבישים, יידו אבנים, בקבוקי תבערה וזיקוקים. במשך הלילה פנו להצית חנויות, בזזו בתי עסק וביצעו לינץ' בעוברי אורח יהודיים שנקלעו בדרכם. לילה זה היה פתיח לשלושה לילות של פוגרום בעיר העתיקה בעכו. בתי עסק יהודיים בעיר הושחתו, נבזזו והוצתו. במהלך הפרעות נרצח אבי הר אבן הי"ד, שנשרף למוות במלון האפנדי שהוצת על ידי המתפרעים, וכן בוצעו לינצ'ים חמורים במור גאנשווילי ובמרדכי כץ.

12 במאי (רביעי): ההתפרעויות בעכו ובלוד נמשכו

בשיא העוצמה. כבישים רבים בגליל נחסמו בידי מתפרעים. פורעים רבים מאוס אל פאחם עלו לכיוון היישוב מי עמי ונהדפו. במהלך ההתפרעויות נפצע מוחמד קיוואן, שנורה בעת שהיה ברכב שפגע בשוטר בצומת מי עמי. קיוואן מת מפצעיו לאחר מספר ימים.

מועצת 'ועדת המעקב' על עשרות מוקדי הפגנה ב-10 במאי 2021 תחת הכותרת "ניצחון לירושלים ואל אקצה"

העימותים פרצו לאחר שכוחות הכיבוש תקפו אבנים שנשאו דגלי פלסטין וקראו קריאות תמיכה במסגד אל-אקצא ובתמיכה בהתנגדות ובגדודי אל-קסאם.

עדי ראיה דיווחו כי כוחות צבא הכיבוש הגיעו לעיר לוד בניסיון להשתלט על המפגינים שיידו אבנים לעבר כוחות הכיבוש והציתו רכב ואופנוע.

העיר לוד הייתה עדה אתמול לעימותים אלימים בעקבות מות הקדושים של חסונה הצעירה, במהלכם נעצרו כ-20 מפגינים.

מקורות מקומיים דיווחו כי רשויות הכיבוש ניסו לתקוף את החסידים ולשכנעם על מחסור בעיר לוד, לאחר העימותים.

בתום ישיבת החירום שלה היום בנצרת, קראה ועדת המעקב העליונה להפגנות והפגנות בערי הפנים נגד פשעי הכיבוש נגד עמנו בירושלים ומסגד אל-אקצא המבורך והטבח. המתרחש ברצועת עזה, ונגד רצח השנהיד הצעיר מוסא חסונה מהעיר לוד, אמש נורה למוות מתנחל.

ועדת המעקב אישרה כי ממשלת הכיבוש הולכת לקראת הסלמה ופותחת במלחמה כוללת נגד עמנו בכל מיקומיה.

הוועד הזהיר מפני כל תוקפנות של כוחות הכיבוש נגד המוניני הזועמים, והדגיש את תמיכתה בעצורים.

ה"מעקב" קרא גם להגביר את העלייה לרגל למסגד אל-אקצא המבורך, ולגבש משלחות לביקור בשכונת שייח' ג'ראח בימים הקרובים.

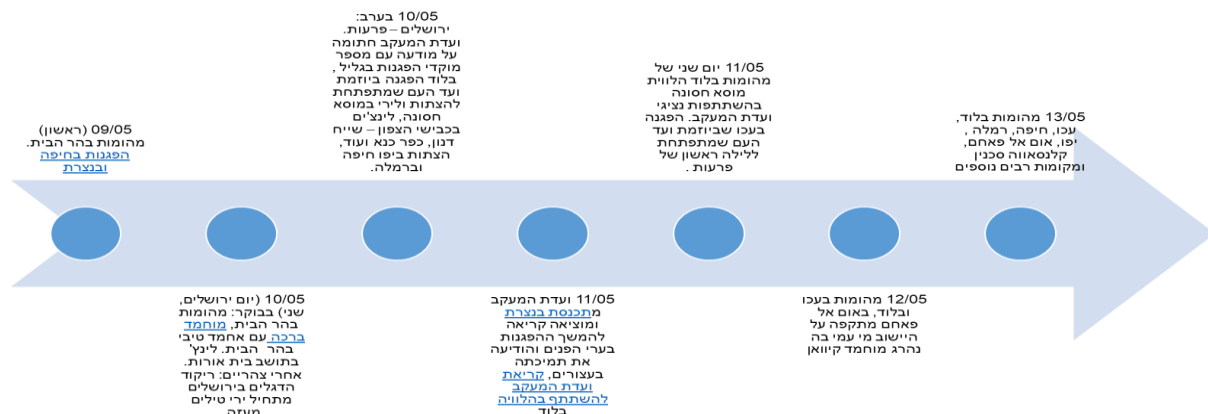
מקור: Palestine Online

נصرة للقدس والأقصى
برنامج مظاهرات اليوم الإثنين 10.5.2021

مجد الكروم مسجد محمد الفاتح 21:30	طبره دوار القدس 17:00	باقعة الغربية مسجد أبو بكر بعد التراويح
أم الفحم بجانب البلدية 17:00	عربة دوار الفانوس 20:30	الناصرة ساحة العين 8:30
دير الأسد والبعنة دوار الزيتونة 17:00	كابل ساحة المدور 20:30	سخنين مفرق الجمجمة 17:30
يافا حديقة الغزالة 17:00	دير حنا مسجد بلال بن رباح 21:00	جديدة المكر دوار محمود درويش 21:30
نحف مركز البلد 21:30	شعب دوار النافورة 21:00	دبورية ساحة المجلس المحلي بعد التراويح
المزرعة مدخل البلد 18:00	جلجولية المساجد الثلاثة بعد التراويح	بئر المكسور مدخل البلد 18:00

لجنة المتابعة العليا

¹⁴ "עימותים עם הכיבוש ביפו ובלוד לאחר הלווייתו של השנהיד חסונה" (felesteen.news, 11.05.21).

שלב ג: גיבוי ותמיכה לאחר הפרעות

14 במאי (יום שישי): המשטרה עצרה את כאמל חטיב, סגן וממלא מקום יושב ראש הפלג הצפוני ראד

סאלח. חטיב חבר בוועדת המעקב ויושב ראש 'ועדת האסירים' בוועדה. לפי הערכות המשטרה היו אנשיו אחראים לחלק ניכר מהמהומות. מעצרו עורר מהומות בכפר כנא, מקום מגוריו. לדברי המשטרה "המעצר לווח בהתנגדות אלימה של המון תושבים שחשמו צירים, הבעירו חפצים, השליכו אבנים ואף פתחו בירי חי אל עבר השוטרים, תוך כדי שהם מנסים לחסום את יציאתם"¹⁵.

ועדת המעקב וועד העם בכפר כנא פרסמו הודעה חריפה המגנה את המשטרה על המעצר ודרשה את שחרורו המיידי: "מסע המעצרים לא ירתיע אותנו מלהגן על עצמנו ולהביע את עמדתנו".

באותו יום פרסמה ועדת המעקב הודעה רשמית הקוראת להגיע להפגנה למחרת בסכנין, מודעה ששילבה אלמנטים אלימים¹⁶ (ראה מסגרת).

¹⁵ "בכיר בתנועה האסלאמית נעצר בכפר כנא, 30 נפצעו במהומות" (ynet, 14.05.21).

¹⁶ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של ועדת המעקב מיום 14.05.21.

16 במאי (יום ראשון): ועדת המעקב ערכה סיור בלוד וברמלה ואסיפה ביפו. בסיור השתתפו גם חברי

הכנסת. למחרת (שני) פרסמה ועדת המעקב על שביתה כללית שתתקיים למחרת (שלישי), בדרישה להפסיק את "התוקפנות על עזה, ירושלים ושייח ג'ראח, ולהוציא את כל המתנחלים ו"כוחות הדיכוי" מהערים הערביות, כולל הערים המעורבות". הוועדה קראה לציבור הערבי לעמוד לצידם של העצורים ולדרוש את שחרורם המידי. כמו כן בירכה ועדת המעקב את "מאות האלפים" שהשתתפו במאבק בימים האחרונים¹⁷ (ראה מסגרת).

בארגון השביתה הכללית היו שותפים הוועדים העממיים, שבמקומות מסוימים אף כפו את השביתה על כלל הציבור הערבי (למשל בדיר חנא¹⁸).

ועדת מעקב עליונה - עמוד רשמי

17 במאי 2021

ההמשך קורא לשביתה כללית ביום שלישי נגד התוקפנות נגד עמנו והמונינו

* המעקב מקבל את החלטתו פה אחד על כל המרכיבים, וכולל את כל המתקנים למעט חינוך פרטי * המעקב מצידע להמונים שלנו להפגנת סכנין האדירה עם הים ההמוני שלה וקורא לפעילות מקומית ביום ה' שביתה, עם התייחסות פוליטית ברורה * ההמשך קורא להפסיק את הטבח ברצועת עזה, ואת התוקפנות נגד מסגד אל-אקצא ירושלים ושייח ג'ראח, ונסיגת כנופיות המתנחלים והכוחות האכזריים שלנו ערים וכפרים

ועדת המעקב העליונה החליטה, פה אחד, היום, ראשון, להכריז על שביתה כללית ומקיפה, בכל המתקנים פרט לחינוך הפרטי, בתגובה לתוקפנות הישראלית נגד עמנו, ברצועת עזה, ירושלים, אל-אקצא, שכונת מסגדים ושייח ג'ראח, ובתגובה לתוקפנות נגד המונינו, ולחידרת כנופיות טרור מתנחלים כדי להכות אותנו, מסע המעצרים המטורף שפתחו שירותי המודיעין והמשטרה נגד פעילים והגשת כתבי אישום מהירה.

הנהגת ועדת המעקב ערכה היום סיור שטח ברמלה, לוד ויפו, כדי לראות את פשעי כנופיות המתנחלים ואת הנזק שנגרם לתושבים הערבים במקום. היא נפגשה עם נציגי העם בכל אחת משלוש הערים.

סיוור הסתיים בפגישה של מזכירות המעקב ביפו. יו"ר הוועדה הציג בו סקירת ההתפתחויות האחרונות, והצדיע לעשרות אלפי אנשים בקהל בהפגנת ההמשך בעיר סכנין, אתמול, שבת, והדגיש כי מדובר במסר של אתגר מהמונים העצמיים שלנו האזרחים בגלות הישרדות ושייכות, ודחייתם את כל פשעי ישראל.

ההתפתחויות האחרונות והתקשקות הממסד השלטוני, הצבא והמודיעין שלו להמשיך בתוקפנות החמורה הטבח הנמשך ברצועת עזה, ההתקפות וההתנכלויות של מסגד אל-אקצא המבורך והשייח'. שכונת ג'ראח דנו לעומק. לאחר דיון, התקבלו ההחלטות הבאות:

- ועדת המעקב העליונה קוראת לשביתה כללית, הכוללת את כל המתקנים ביום שלישי, למעט מערכת החינוך והשירותים, ושבו תהיה שביתה שלווה, עם פעילות מקומית, עם התייחסות פוליטית ברורה, בהובלת רכבי ועדת המעקב, הרשויות המקומיות, הוועדות העממיות, החברה האזרחית ומסגרת הנוער בכל אחת מהערים והיישובים, ותחת הפוליטיקה. סיסמאות שהועלו על ידי המעקב.

- ועדת המעקב קוראת להפסיק את המלחמה העקובה מדם ברצועת עזה, והתוקפנות המתמשכת נגד העיר ירושלים, מסגד אל-אקצא ושכונת שייח' ג'ראח, ולהסיג את כל כנופיות המתנחלים וכוחות הדיכוי מכל הערים והכפרים שלנו, כולל עיר החוף.

- המעקב קורא לעמוד לצד מאות עצורים בבתי סוהר המשטרה והשב"כ, וקורא לשחרורם המידי ולהפסקת כל המשפטים.

- ההמשך שלוח את רכותיו למאות אלפי המוני עמנו בבית אשר קיימו אינטראקציה במהלך הימים האחרונים בפעילות המאבק, ומצדיע לעשרות אלפים שהשתתפו בהפגנת סכנין האדירה, בהזמנתו של ועדת המעקב, בשבת האחרונה.

הצג תרגום

18 במאי (שלישי, יום השביתה): ועדת המעקב פרסמה הודעה שבה היא משבחת את הצלחת השביתה ומכנה אותה "הצלחה חסרת תקדים". ההודעה כללה הצדעה לפצועים ולעצורים, ודרישה לשחרר את כל העצורים לאלתר ולבטל את כתבי האישום. בהודעה נכתב כי "ועדת המעקב העליונה גאה בכל אנשינו שעשו את היום המפואר הזה. צעירים וצעירות, ילדים, גברים ונשים, בגליל, במשולש, בנגב ובחוף"¹⁹.

ועדת מעקב עליונה - עמוד רשמי

18 במאי 2021

הצהרת ועדת המעקב לשביתה הכבוד, יום שלישי, 18 במאי 2021

ועדת מעקב עליונה: אנשינו דיברו. לא נסתפק בפחות מכבוד במולדתנו!

* הצלחה חסרת תקדים של השביתה הכללית בקרב ההמונים הערבים שלנו * השביתה התפשטה לכל חלקי פלסטין ובפזורה * הפחדה ואיומים לא ירתיעו אותנו מהפעלת זכויותינו *

ועדת המעקב העליונה מצדיעה להמונים הערבים שלנו, שיצאו מגדרם היום, שלישי, בגליל, במשולש, בנגב ובחוף, בשביתה היסטורית ועשו יום מפואר שנרשם באותיות זהב בהיסטוריה. של העם שלנו.

ועדת המעקב העליונה גאה בכל אנשינו שעשו את היום המפואר הזה, צעירים וצעירות, ילדים, גברים ונשים בגליל, במשולש, בנגב ובחוף.

אנו גאים באנשינו בערים ההיסטוריות יפו, לוד, רמלה, חיפה ועכו, שהתמודדו עם דיכוי, הסתה ואיומים וכתבו את שורותיהם הבהירות באפוס הלאומי הזה.

אנו גאים בעמנו הפלסטיני בכל מקומות קיומו, בתנועת השבויים, ובעמנו בגולן הסורי הכבוש, שהצטרפו אלינו בהחלטה לתקוף, ליצור יחד מפה מלכותית חדשה.

אנו גאים בנציגי עמנו, במוסדות הפוליטיים, החברתיים, העירוניים, הנוער והסטודנטים, בוועדות העממיות ובמוסדות החברה האזרחית על תרומתם המכרעת להצלחת השביתה: שביתה הכבוד.

אנו מצדיעים לפצועים ולמשפחותיהם שנפצעו בעימותים האחרונים, ומאחלים להם החלמה מהירה ושלמה.

מצדיעים לעצורים ששחררו, לאלו שגורשו מבתיים ושעדיין נמצאים במעצר ולשייח כמאל חטיב, ראש ועדת החירויות, ואנו דורשים לשחרר את כולם לאלתר ולבטל את כתבי אישום.

אנו מצדיעים למגדרים דמוקרטיים יהודיים, שלמרות המעשים שחו נגד גל הגזענות הגורף ברחוב הישראלי, ויצאו לרחובות כדי לעמוד לצד עמנו ונגד הכיבוש.

20 במאי (יום חמישי):

ועדת המעקב פרסמה הודעה נוספת המתייחסת למותו של מוחמד קיוואן בהתפרעויות ליד היישוב מי - עמי. בהודעה עליה חתמו ועדת המעקב, משפחתו של קיוואן, ועד העם באוס-אלפחם ועיריית אוס אל פאחם, נכתב כי "בנו המעונה מוחמד מצטרף לשיירת הקדושים שדמם נשפך אך ורק למען ירושלים ומסגד

¹⁷ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של וועדת המעקב מיום 17.05.21.

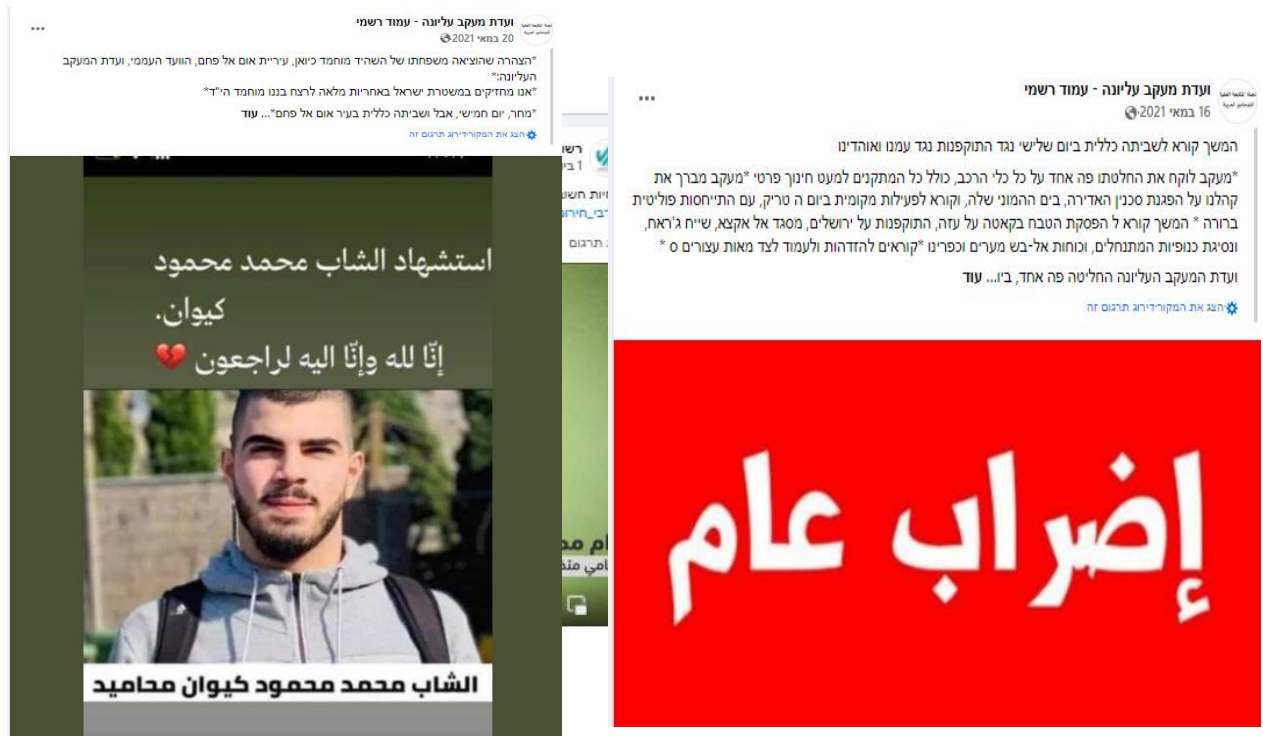
¹⁸ "חילוקי דעות בחברה הערבית לגבי שביתה המחאה: מציאות מורכבת במיוחד" (walla חדשות, 18.05.21).

¹⁹ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של וועדת המעקב מיום 18.05.21.

18

אל-אקצא, ולמען פצעי עמנו ואחינו בעזה, התהילה והאיתנות". ההודעה האשימה את משטרת ישראל ברצח קיוואן – "אנו רואים במה שעשתה המשטרה הזו חלק מפשעי המלחמה שביצעו עריצי ישראל בעזה, בשייח' ג'ראח, במסגד אל-אקצא ובפנים הפלסטיני".

ההודעה נחתמה בהכרזה: "תהילה ונצח לשאהידים של פלסטין, כל פלסטין. תהילה ונצח לשאהידים שלנו בעזה – סומוד ורבאט. תהילה ונצח לשאהידים שלנו בתוך השטחים הפלסטיניים. דם השאהידים שלנו יישאר קללה שרודפת את החושך, הרודנים, השליטים וצבא ישראל"²⁰.

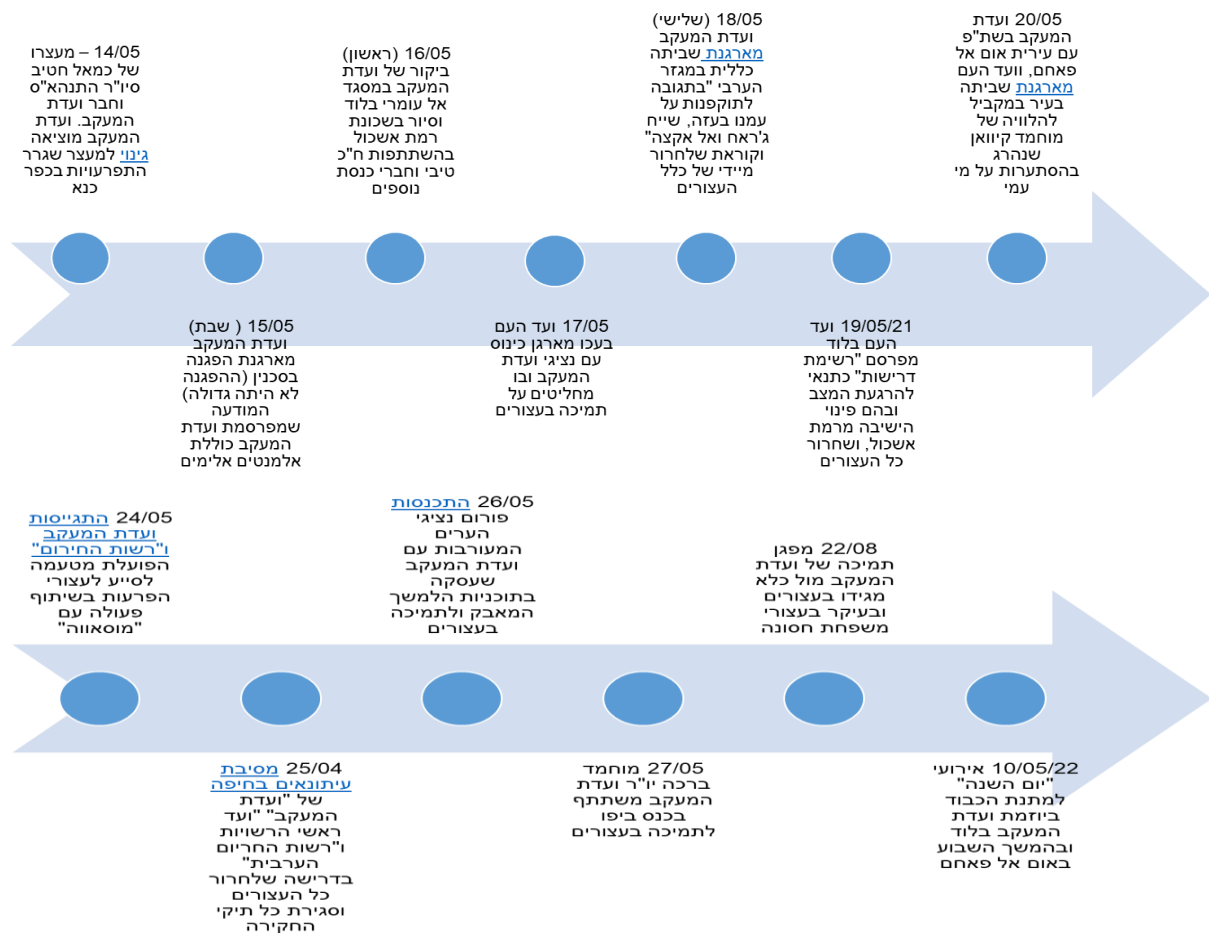
24 במאי: ועדת המעקב מפרסמת כי קיבלה החלטה להפעיל את "רשות החירום העממית", שהוקמה בזמן הקורונה, כדי לסייע לעצורים. בהודעה רשמית קראה ועדת המעקב לרשויות המקומיות, לוועדות העממיות ולציבור הרחב להתגייס לתמיכה בעצורים הרבים. ועדת המעקב קראה לוועדי העם להכין רשימה של העצורים ושל הנפגעים בכל מקום, ולעקוב באמצעות עורכי הדין המתנדבים בייצוג העצורים. הוועדה המליצה להקים קרנות חירום מקומיות שיגייסו כסף לייצוג המשפטי של העצורים²¹. הודעה נוספת שפרסמה "רשות החירום הערבית" כללה הנחיות התנהגות בזמן מעצר²².

²⁰ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של ועדת המעקב מיום 20.05.21.

²¹ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של ועדת המעקב מיום 24.05.21.

²² מתוך פרסום בדף הפייסבוק של 'הוועד הערבי לחירום' מיום 01.06.21.

25 במאי: ועדת המעקב ערכה מסיבת עיתונאים שבה קראה "לסגור את כל תיקי החקירה ולבטל את כל כתבי האישום נגד כל הפעילים הערביים שנאבקו במאבק פוליטי לגיטימי להגנה על בני עמם". בנאומו של מוחמד בארכה, יושב ראש ועדת המעקב, אמר כי למשטרה אין סמכות לדכא "מחאה לגיטימית" המוכיחה כי הערבים הם חלק מהעם הפלסטיני ואינם יכולים לשתוק על חילול מסגד אל אקצה. בארכה הוסיף כי הפלסטינים אינם יכולים לשתוק על פינוי תושבי שיח ג'ראח ועל הפצצת בתים בעזה. ברכה סיים את דבריו בהכרזה שוועדת המעקב עומדת לצד כל העצורים, וקרא לוועדות העממיות לשתף פעולה במאבק העממי למען העצורים.²³

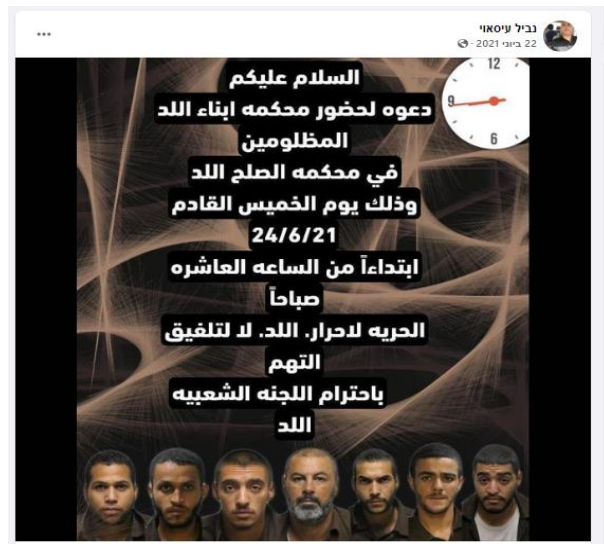
בהמשך לקריאת ועדת המעקב, הובילו ועדי העם מערך לתמיכה בעצורי הפרעות. ועד העם בלוד הקים קרן לגיוס כספים למימון המאבק המשפטי, ופרסם מודעות תמיכה ובהם תמונות העצורים, כולל הנאשמים ברצח יגאל יהושע הי"ד. ועד העם בעכו גייס עורכי דין לייצוג העצורים בהתנדבות. במקומות אחרים התגייסו ועדי העם לטובת העצורים בלינצ'ים חמורים, כך למשל בכפר קרע²⁴ ביפו ובנחף. בזלפה הוקמה ועד עם במיוחד לאחר הפרעות, כדי לתמוך בעצורים שנאשמו בביצוע לינץ' ובפיגועי ירי.

²³ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של וועדת המעקב מיום 25.5.21.

²⁴ מתוך פרסום בפייסבוק בדף חדשות מקומי בכפר קרע מיום 26.05.21.

בחדש אוגוסט 2021 ארגנה ועדת המעקב בשיתוף ועד העם בלוד הפגנה מול כלא מגידו לתמיכה בעצורי "התקוממות הכבוד" (היבא אל כראמה – כינוי וועדת המעקב לפרעות שפרצו במאי 2021) בפרט בבני משפחת חסונה שנאשמו בהצתת רכבים של יהודים ובפיגועי ירי.

בחדש מאי 2022, שנה אחרי הפרעות, ארגנה ועדת המעקב בשיתוף ועד העם בלוד אירועים לכבוד יום השנה ל"התעוררות הכבוד" הועדה ארגנה צעדה עם דגלי אש"ף מהמסגד עד לכיכר הפרחים. באום אל פאחם ארגנה הוועדה בשיתוף ועד העם ותנועת חיראק אלפחמאווי אירוע לציון שנה למותו של מוחמד קיוואן שהיה ברכב ונורה לאחר שפגע בשוטר בצומת מי עמי.

להעמים על משפחותיהם.

הם ילדינו ובני משפחותיהם אחיהם ואחיותיהם, ואנחנו לא יכולים לתת להם להתמודד עם מצוקתם לבד, זה לא עניינו ומוסרנו, אבל אנחנו חייבים להיות תמיד כמו שהיינו בבוקר הרבה פעמים. סוגיות הן כמו הבניאן, וכמו ששליח אלה עליו השלום והברכה, אמר: (המאמינים הם כמו חֵבְתָם, רחם, וחמלה הם כמו הבשר אם חבר מתלונן על כך, שאר הגוף נרדם וחוס) (מה נסגר איתכם שהאנשים האלה שלנו יצאו למען מטרה שחשוב לכולנו, אז גם אנחנו נותנים להם להתמודד עם הגורל שלהם לבד? החובה של היום היא לעמוד איתם, אנחנו עם של אדם מדינה שהיתה עומדת יחד ומשתפת פעולה יחד במצוקות, אנו מרגישים עם אחינו וטוענים, כתמיד, בכל המצוקה, כי " האריה שוכחת את ילדיה ", נושא הצעירים אינו אישי ולא פרטי, אלא אישי. חברה שלמה ואנשים שלמים, והם צריכים להרגיש שבני ארצם שאוהבים תומכים בהם ולא שוכחים אותם.

גיוס הכספים ל: " הקרן לוד לתמיכה בעצורים שנגדו הוגשו כתבי אישום " הושקה במסגדים ביום שישי, כדי להרחיב בהמשך לגיוס כספים בערוצים אחרים, פרטים יוכרזו בהמשך. מדבר על סכומים גדולים מאוד שעשויים להגיע למאות אלפי שקלים בשלב הנוכחי, אז תעזרו לאחים שלכם.

חופש לצעירים שלנו, נערי לוד נעצרו:

כבוד, ועדת העם לוד

ועדת הנוער של לוד

הנוער של הברירות האיסלאמית

הסתר את המקור - דירוג תרגום זה

לוד כמקרה בוחן

פירוט צורת הפעילות של 'ועד העם' בלוד תשמש דוגמה כיצד ועדי העם ארגנו, הסיתו וליבו את הפרעות בחודש מאי 2021, ובכך שימשו כזרוע המוציאה לפועל את קריאות ועדת המעקב העליונה.

בוועד העם בלוד חברים חברי מועצת העיר הערבים, כמו פידא שחאדה, מוחמד אבו שריקי ועבד אזברגה. מזכיר הוועד הוא נביל עסיאווי. בעבר עמד בראש הוועד האימאם יוסוף אלבו, שיושב כעת במאסר על תקיפת יהודי ומולו מתנהלים שני הליכם משפטיים על הסתה לאלימות. כיום מכהן בראש הוועד עורך הדין חאלד אזברגה, פעיל בכיר בפלג הצפוני של התנועה האסלאמית שהוצא מחוץ לחוק, ומי ששימש כעורך דינו של השייח' המסית ראאד סאלח. חבר וועד נוסף הוא עורך הדין תייסיר שעבאן, שייצג חלק גדול מעצורי הפרעות והוביל את מפעל התמיכה בעצורים.

ועד העם בלוד ארגן במשך השנים מאבקים שונים נגד תוכניות של העירייה, כגון הריסת בנייה בלתי חוקית. בסמוך לפרוץ הפרעות בלוד, הודיעו חברי המועצה הערבית על כוונתם לפרוש מחברות בקואליציה העירונית. ועד העם קיים מפגשים עם נציגי מדינות זרות כדי לגייס תמיכה בינלאומית במאבקו נגד "ייהוד" העיר לוד.

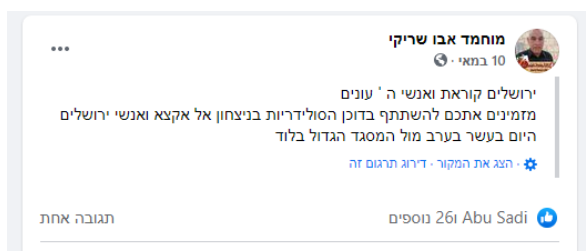
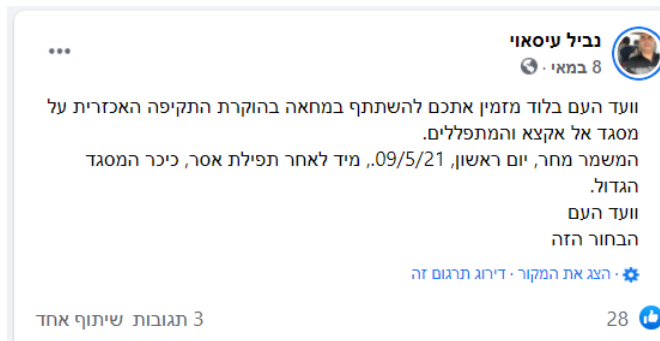
הפרעות בעיר התחילו מהפגנה גדולה שארגן ועד העם בחצר מסגד אל-עומרי בלוד. בשיא ההפגנה תלו צעירים ערביים דגלי אש"ף על עמודי חשמל מרכזיים, ובסיומה פרצו פרעות ברחבי העיר שכללו יידויי אבנים, זיקוקים ובקבוקי תבערה, וכן הצתת רכבים ומבנים. סמוך לחצות הלילה הגיעו מאות ערבים ל התפרעות שהסתיימה בירי במוסא חסונה. את ההודעה לבוא לה פרסמו חברי ועדת העם בדפי הפייסבוק שלהם.

במהלך הפרעות הפעיל ועד העם מערך תעמולה והסתה שתיאר כיצד היהודים "תוקפים את המוסלמים", האשים את המשטרה בפרעות וקרא לערבים נוספים מכל רחבי הארץ לבוא "להגנת המסגד".

ב־19 במאי פרסם ועד העם בלוד מסמך דרישות "להרגעת המצב". בין הדרישות: גירוש כל המתנחלים מהעיר. פינוי המכינה הקדם - צבאית

ועד העם בלוד מברכים את השייח ראאד סלאח

בשכונת רמת אשכול, ושחרור כל העצורים הערביים²⁵.

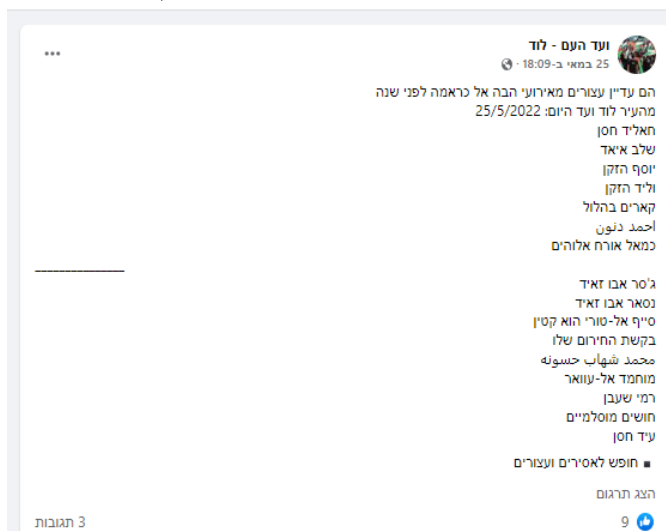
ביום 9 ביוני 2021, שבועות ספורים לאחר הפרעות, ארגן ועד העם בלוד כינוס לצעירי לוד עם יושב ראש הוועד, עורך הדין חאלד אזברגה מהפלג הצפוני, ועם חבר הכנסת סמי אבו שחאדה ממפלגת בל"ד. הכינוס עסק בסיכום האירועים בעיר²⁶.

במהלך השנה שלאחר הפרעות פורסמו מטעם ועד העם מודעות תמיכה בעצורים וגיוס כספים, כולל מודעות

תמיכה בעצורים הנאשמים ברצח יגאל יהושע הי"ד²⁷.

אירוע נוסף שאורגן על ידי ועד העם הוא הפגנת תמיכה בעצורים מבני משפחת חסונה²⁸ שנאשמו בירי, הכנה והשלכת בקבוקי תבערה במהלך הפרעות.

בחודש מאי 2022 ארגן ועד העם בלוד, בשיתוף ועדת המעקב העליונה, אירועים לציון יום השנה ל"התעוררות הכבוד" – כפי שמקפידה ועדת המעקב לכנות את פרעות תשפ"א.

²⁵ מתוך פרסום בפייסבוק של חברת החדשות 'מואטני' (אדמתי) 48' מיום 18.05.21.

²⁶ מתוך פרסום בעמוד הפייסבוק נביל עיסאווי (מזכיר וועד העם בלוד) מיום 07.06.21.

²⁷ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של נביל עיסאווי (מזכיר וועד העם בלוד) מיום 22.05.21.

²⁸ מתוך פרסום בדף הפייסבוק של נביל עיסאווי (מזכיר וועד העם בלוד) מיום 20.08.21.

סיכום

תחקיר זה הציג את חלקה של ועדת המעקב בפרעות מאי 2021. מהנתונים שהוצגו עולה כי ועדת המעקב משמשת כ'ממשלת פנים' של הציבור הערבי במדינת ישראל, אשר בה חברים חברי הכנסת הערביים מהמפלגות השונות. כמו כן הצגנו את חלקה של ועדת המעקב, בכל הקשור לפרעות במאי 2021, **בהסתה ובהבערת השטח** באמצעות רטוריקה לאומנית קיצונית ושלחוב היצרים; **בארגון ההפגנות** שהיו התשתית הארגונית לפרעות באמצעות הוועדים העממיים ובפרסומים רשמיים של ועדת המעקב; **וכן את הגיבוי והתמיכה שהעניקה הוועדה לאחר הפרעות** – בייצוג העצורים, הטלת אשמה על המשטרה, הצגת האירועים בצורה הרואית, ופעולות הנצחה והאדרה שנערכו כעבור שנה ל"אירועי הכבוד" – השם שהעניקה ועדת המעקב לפרעות מאי 2021.